

‘ĀPO’ORA’A FA’ATEREHAU PARAU FA’ATA’ARA’A

Mahana toru 22 no mati 2023

‘Ua putuputu te ‘Āpo’ora’a Fa’aterehau i teie mahana toru. Teie te mau pu’e parau tā na i ha’amana :

- PR -	2
• Tauturu ‘a te ‘afata faahotu ‘i te mau ‘oire	2
- MEF -	2
• Tapura ‘āpī ‘o te PPN ‘e PGC	2
• Fāroora ‘i te tarena tere manureva nō te pu’etau IATA 2023	3
• ‘Iritiraa ‘i te faito ti’a ‘o te mau poro’iraa ‘i’o puaa tupa’i nō te ‘ōmuaraa matahiti 2023	3
- MAF -	4
• Horo’a tā moni ‘ore ‘i te mau ohi nā te taatiraa Brigade verte	4
- MCE -	4
• Nene’i faahouraa ‘i te puta « <i>Parau nō te ‘āi’a</i> » ‘a Pouira a Teauna pii noahia <i>Te Arapō</i>	4
• Faanahoraa ‘i te hō’e ha’uti « visiteur » ‘i te faafa’iteraa ‘a te mau rahu’a taure’are’a	4
- MJP -	5
• Tauturu moni nā te mau taatiraa u’i ‘āpī.....	5

- PR -

Tauturu 'a te 'afata faahotu 'i te mau 'oire

'Ua faaoti te 'Apooraahau 'e faataa 'i te tauturu nô te hô'ê 'opuaraa 'oire ia au 'i te faaâuraa parau nô te mau paturaa fare huiraatira 'o te fârii 'i te taata 'i roto 'i te tau vero rahi 'i roto 'i te mau motu Tuamotu, turu ato'ahia mai 'e te Hau nui.

'O te 'oire 'o Arutua te fâna'o 'i teie tauturu nô te paturaa fare 'oire 'âpî 'o te riro ato'a 'ei puahaparaa huiraatira 'i roto 'ite tau vero rahi. 'E nehenehe 'i teie fare 'e fârii mai 'e 295 taata. Te tuhaa amohia 'e te Fenua, 158 mirioni toata, 'e 47,5% 'o te moni papa ra 'e 332,5 mirioni toata.

Tauturu teie 'o te faa'ohipahia 'i muri a'e 'i te tarenaraa 'a te tomite pairati nô 2022 ra. Nâ roto 'i teie tauturu, te haapâpû nei â te Fenua 'i te faa'ohipa maita'iraa 'i te rave'a tauturu 'âmui Fenua – Hau nui – Oire.

- MEF -

Tapura 'âpî 'o te PPN 'e PGC

Te tupu noa ra te aroraa 'o te oraraa teimaha. 'ia au 'i te 'euheraa parau 'a te Peretiteni 'o Porinetia tupu mai ai te marirau faatupuhia 'e te hô'ê hororaa 'i te ture Fenua nô te 19 'o titema 2022 'i ni'a 'i te pû'ohuraa tarifa nô te tahi rii mau tao'a 'e toro'a, 'e te tauraa 'i te pae 'o te ture 'o te puta hô'ê 'o te ture faatata'uraa, 'ua mâ'iti mai te 'Apooraahau 'e piti faaueraa mana :

- Nô te mau PPN 'e te mau mâa 'amu rahihia nei (PGC)
- Te tahi nô te mau tao'a faufaa rahi nô te 'imiraa faufaa 'e totiare 'a Porinetia (PNDES), mai te ûau môrî, te pûhâ 'e te mau râau ma'i.

Teie mau faaueraa mana, faaâuhia 'e te ture Fenua 'o te tâpe'a 'i te mau faatureraa 'i ni'a 'i te mau tarifa, faaâpî, mâ te 'ore 'e tau i rii noa, te mau faaueraa tahito.

Teie râ, 'ia au 'i te mau parau 'euhe 'a te Peretiteni 'o Porinetia, te mau tao'a 'âpî 'e ô mai 'i roto 'i te tapura 'o te mau PPN :

- Te mau tâpuru ma'i 'ava'e : te area tarifa 'itehia nô teie huru tao'a 135% 'e faatopahia mai 'e 8 toata 'i te tâpuru, 35% te toparaa. Te faa'oreraa TVA 'e te CPS 'o te faatopa atu â 'i te mau tarifa 'o teie mau tao'a ;
- Te mono 'i te û mâmâ (taa'ê atu 'i te û nô te 1 'e te 2 'o tai'o mahana 'i vai 'ê na 'i roto 'i te PPN) ;
- Te mau tâpuru nô te 'aiu 'e te feiâ paari (piihia na te PGC) ;
- Te *punu paatoro* (PGC na 'i tahito ra)

Hamana'oraa :

PPN = 'e mau tao'a tarifa tâ'oti'ahia, 'aore 'e tute 'ôti'a 'e 'oare 'e tute TVA 'e CPS +ferêti utaraa amohia 'e te Fenua.

Nâ te area 'o te tarifa faaturehia 'o te mau PPN 'i tape'a 'i te horo 'o te oraraa.

Te PGC = 'e mau tao'a hoo hia 'i te tarifa teitei faaturehia, 'aore 'e TVA + CPS. Te tahi 'o te mau PGC nâ te Fenua 'e amo 'i te fereti utaraa.

Fâroora 'i te tarena tere manureva nô te pu'etau IATA 2023

'Ua haamana te 'Apooraahau 'i te tarena tere manureva nô te pu'etau IATA 2023, faaotihia ia au 'i te pu'etau 'e haamata 'i te tapati hope'a 'o mâti 'e te mahana mâ hope'a 'o atopa, te auraa mai te **26 'o mâti tae atu 'i te 28 'o atopa 2023, 'e 31 hepetoma.**

Noa atu te topatopa rii 'i te 'ômuaraa matahiti 2022, 'e te mouraa te mau rênî Papeete-Santiago 'e Papeete-Narita, nâ reira te haamata rii-rii-raa mai te rênî Papeete-Auckland 'i tiunu 2022, 'ua nao'ahia 'e 90% 'o te mau tere manureva 'i te ara 'i te faito 'o 2019.

Te hô'ê tupuraa rahi ' 2022 'o te maraaraa ia te mau tere 'a te taiete United Airlines 'e Air France, 'o tei fatu 'e 3 'e 5 tere hau 'i te hepetoma, te haamata faahouraa te mau tere 'i Auckland 'e Rarotoga, te 'avariraa rênî Seattle 'a Air Tahiti Nui, 'e te ôraa mai te taiete Delta Airlines 'i titema.

'Ia au 'i te mau 'aitauraa parau 'e te Fenua, e'ita 'o Delta Airlines 'e tere mai 'i roto 'i teie pu'etau. 'Ia 'ite ato'a 'i te mau tere 'a Air Tahiti mai Papeete-Rarotonga mai tiunu atu 2023. 'E tei te au 'o te tahi mau tumu 'e tau haere te mau taiete 'i te huru manureva.

Nô te pu'etau mahanahana 2023, 10% te nuuraa tai'o pârahiraa 'ia faaâuhia 'i te pu'etau 'o 2022, te tumu 'o te rênî 'âpî ia 'i Seattle, Auckland 'e Rarotonga, Rarotonga rênî hâpa'ohia 'e Air Tahiti ' 2 tere hepetoma. 'O Air Tahiti te taiete 'e mau nei 'e 44% 'o te mau parahiraa horopâtete.

'Iritiraa 'i te faito ti'a 'o te mau poro'iraa 'i'o puaa tupa'i nô te 'ômuaraa matahiti 2023

'I roto 'i tâ na rururaa nô te 14 'o fepuare 2023, 'ua 'ite-au te mau mero tomite 'i'o puaa 'i te vaairaa 'o te 'âmaa puaa tupa'i 'ia au 'i te parau faa'ite 'a te Faatereraa 'o te 'ohipa faaapu.

'I roto 'i tâ na matuturaa 'i teie 'âmaa 'e te mau aniraa 'i faataehia mai 'e nau taiete 'e piti 'e taviri nei 'i te 'i'o puaa, 'e 'ia au 'i tâ raua 'imiraa, 'ua haamana te tâato'araa 'o te mau mero tomite 'i'o puaa, 'e ani 'i te Faatereraa hau 'ia 'iritihia, 1 375 tane, te poro'iraa 'i'o puaa nô te 'ômuaraa matahiti 2023 : 695 tane nâ te taiete Charcuterie du Pacifique 'e 680 tane na te taiete Salaisons de Tahiti.

‘Ua fârii ‘âmui ato’a te tomite, ‘ia ‘iritihia hô’ê tai’o ti’a 600 puaa fanau’a poro’i, ‘e 300 puaa ia tuhahia nâ nau taiete ‘e piti nei.

- MAF -

Horo’a tâ moni ‘ore ‘i te mau ohi nâ te taatiraa Brigade verte

‘Ua fârii te ‘Apooraahau ‘ia horo’a tâ moni ‘orehia ‘e 50 ohi râau tupu nâ te taatiraa Brigade verte nô te mau fârereiraa hui’a matahiti, faanahohia ‘e te taatiraa nei.

‘E mau fârereiraa ‘e ô ‘i roto ‘i te ‘avei’a tanu faahouraa ‘e te faafâriuraa ‘i ni’a ‘i te peu hui’a natura, ‘e tutava nei nô te haamaita’i ‘i te oraraa ‘o te tamarii ‘e te huiraatira taato’a, ‘e te tapuraraa ‘i roto ‘i te tereraa hui’a natura nô te oraraa totiare.

- MCE -

Nene’i faahouraa ‘i te puta « Parau nô te ‘âi’a » ‘a Pouira a Teauna pii noahia Te Arapō

‘I te area matahiti 60 ‘e 67, ‘i te mau pô mônirê ato’a, te haapûroro nei Radio Tahiti ‘i te mau parau ‘a Te Arapō nô te roaraa 15 minuti. ‘e haapuroraraa parau, te mau ‘âamu ‘e te mau tuaâai ‘o te mau mataienaa, haaputuhia ‘e Pouira a Teauna, fânauhia ‘i atopa 1902 ‘e ‘ua mate ‘i atete 1969. ‘Ua pii noahia mai na ‘o ia : Te Arapō.

Nâ Maco Tevane ‘i ‘ite ‘i teie mau pîpene ‘i roto ‘i te mau fârii pehu ‘a te taiete haapuroro ‘afata teata (ORTF), Porinetia tahi ‘i teie mahana, ‘e ‘ua horo’a ‘i teie mau rîpene ‘i roto ‘i te Pû CPSH nô te tâtâ’i ‘e te faaherehere atu.

Mai te mau matahiti 80, ‘ua huri pâpa’i te CPSH ‘i teie mau rîpene ‘e ‘ua faatano te faufaa ‘a Te Arapō nô te nunaa piahi. ‘I fânau mai ai ‘e 6 puta rii piihia « Parau nô te ‘âi’a », nene’i m[^]tâmuhia ‘i 1997, ‘i muri a’e ‘i te faatîti’aifaroraa ‘a te Fare Vanaa.

‘I 2012, ‘Ua fârii te mau huaai fatu ‘a Pouira a Teauna ‘ia haapûroro tâmoni ‘ore noa te Fenua ‘i teie mau puta rii ‘i roto ‘i te mau fare haapiiraa tuâtahi, tuârua ‘e pirituârua ‘a Porinetia, nâ reira ‘i roto ‘i te fare puta ‘a te haapiiraa teitei ‘e te tahi atu mau fare puta huiraatira. ‘I 2022, ‘e ia au ‘i te parau faati’a ‘a te huaai fatu, ‘ua faatere te faatereraahau ‘o te Ta’ere ‘i te nene’i faahouraa ‘i teie puta, nô te fâna’o te mau fare haapiiraa. Nô teie nene’iraa hôpe’a nei ‘e faahâmana’o ato’araa ‘i te 120raa ‘o te matahiti ‘i fânauhia mai ai Te Arapō.

Faanahoraa ‘i te hô’e ha’uti « visiteur » ‘i te faafa’iteraa ‘a te mau rahu’a taure’are’a

Te faanaho nei te pû ‘o te Rima’î, ‘i raro a’e ‘i te pâruru ‘a te faaterehau ‘o te Ta’ere, te Arutaimareva ‘e te mau htu moana, hâpa’o ‘i te Rima’î, te 3raa ‘o te faafa’iteraa ‘a te mau taure’are’a rahu’a ‘e tupu ‘i te 22 tae atu ‘i te 25 ‘o mâti 2023 ‘i Hilton Tahiti ‘i Faa.

Te fâ 'o te faa'iteraa 'i te mau 'ite 'ohipa 'e maiha mai ra maoti te ato'a te 'ana'anatae 'o te huiraatira 'i teie mau faanahoraa, taa'ê atu te tapihooraa tao'a, 'ia 'itehia mai ra râtou. Nô te reira, 'e faanahohia hô'ê ha'uti « visiteur » 'e tupu 'i te roaraa 'o te faafa'iteraa faataahia nô te feiâ mâta'ita'i.

Nô te ha'uti, titauhia 'i te manihini 'ia tae roa 'i te vâhi faafa'iteraa 'e 'ia mâ'iti nô te tao'a hamani auhia 'ea na, nâ te mau otii arata'i 'e tâpa'opa'o 'i ni'a 'i te rorouira 'âfa'ifa'i, tupu atu ai te hutitareroraa 'i raro a'e 'i te hi'opo'araa 'a Teretina Vernaudon vahine, uitie 'o teie ha'uti.

'E hope te tâpa'opa'oraa huiraatira ha'uti 'i te mahana mâa 25 mâti 'i te hora 12, 'e horo'ahia te i'oa 'i rê 'i te hora 3/30 'i te Hotera Hilton Tahiti.

Te rê 'o teie ha'uti, hô'ê mahana haapiiraa ta'ere 'i ni'a 'i te vaa *tâ'ie* faataahia nô piti taata 'e te taiete Moana Explorere, te faufaa 'o teie rê 'e 45 000 toata.

Te mau hora matara nô te hiraatira, mai te hora 9 tae atu 'i te hora 6 'i te mau mahana ato'a. te hu'ahu'araa 'o teie 'ohipa tei ni'a 'i te tahua natiraa www.artsanat.pf 'e te 'api Facebook 'a te pû.

- MJP -

Tauturu moni nâ te mau taatiraa u'i 'âpî

'E aniraa nâ te faaterehau 'o te U'i 'âpî 'e te arairaa 'i te peu tâivaiva, hâpa'o 'i te Tu'aro, 'ua faataa te 'Apooraahau 'i te tauturu moni nô te tereraa 'ohipa 'i te faito 18 742 550 toata nô nau taatiraa 'e piti 'e haa nei nô te u'i 'âpî :

- Taatiraa Arii Heiva Rau 7 207 400 toata ;
- Taatiraa CEMEA Porinetia 11 535 150 toata.